

SVM 2004074 Kirkebjerggård SV, Pedersborg by, Pedersborg 20d, Pedersborg sogn. Stednr. 040109-27 (KUAS j.nr FOR 2003-2123-0466).

Beretning for forundersøgelse af bebyggelsesspor fra bronze-/jernalder udført af Mette Madsen og Kirsten Christensen i dagene 24-25 november 2004.

Vådområdet på den centrale del af undersøgelsesområdet

Indholdsfortegnelse	
Abstract.....	1
Undersøgelsens forhistorie	2
Administrative data.....	2
Øvrige data	2
Topografi, terræn og undergrund.....	2
Målesystem.....	3
Horisontalt	3
Vertikalt.....	3
Udgravningsmetode.....	3
Undersøgelsens resultater	4
Fremtidigt arbejde.....	4
Anlægsliste	5
Fundliste	6
Fotoliste	6
Liste over måledata.....	7
Bilag 1: Fordeling af anlægsspor	

Abstract

Prøvegravning af 10.000 kvm i kuperet terræn nord for Pedersborg gav spredtliggende bebyggelsesspor i form af gruber, stolpehuller, kogestensgruber/ildsteder og stenspor. Anlæggene indeholdt ingen fund, men de dateres til bronze-jernalder ud fra lighed med bosættelsesspor øst for fra denne periode.

Undersøgelsens forhistorie

Undersøgelsen er iværksat i forbindelse med jordarbejdet forud for nybyggeri. Øst for den aktuelle grund har museet tidligere udgravet bopladsspor i form af kogegruber, ildsteder og forskellige gruber fra bronze-jernalder (SVM2004036 Kirkebjerggård S). Desuden påviste den tidligere undersøgelse at alle højereliggende områder synes dækket af forhistorisk aktivitets- og bebyggelsesspor.

Denne beretning dækker forundersøgelsen.

Administrative data

Dato	Hændelsesforløb
22. november 2004	Efter opfordring ved konstatering af muldafrømningen d. 17-11-2004 anmodning om udtalelse fra bygherre Jørgen Ferdinand. Indsendelse af budgetudkast til KUAS som hastesag.
24. november 2004	Modtaget godkendelse af budgetudkast fra KUAS. Fax til ingeniør E. Hansen (57809965) og bygherre J. Ferdinand (62610330) med budgetudkast og godkendelse.
24. november 2004	Forundersøgelse i gang og delvis afsluttet

Undersøgelsen er ifølge Museumslovens §25 betalt af bygherre jf. sagsoplysninger. Undersøgelsen er gennemført af Sydvestsjælland Museum, hvor originaldokumentation er arkiveret.

Øvrige data

Undersøgelsen startede den 24. november 2004 og sluttede den 25. november 2004.

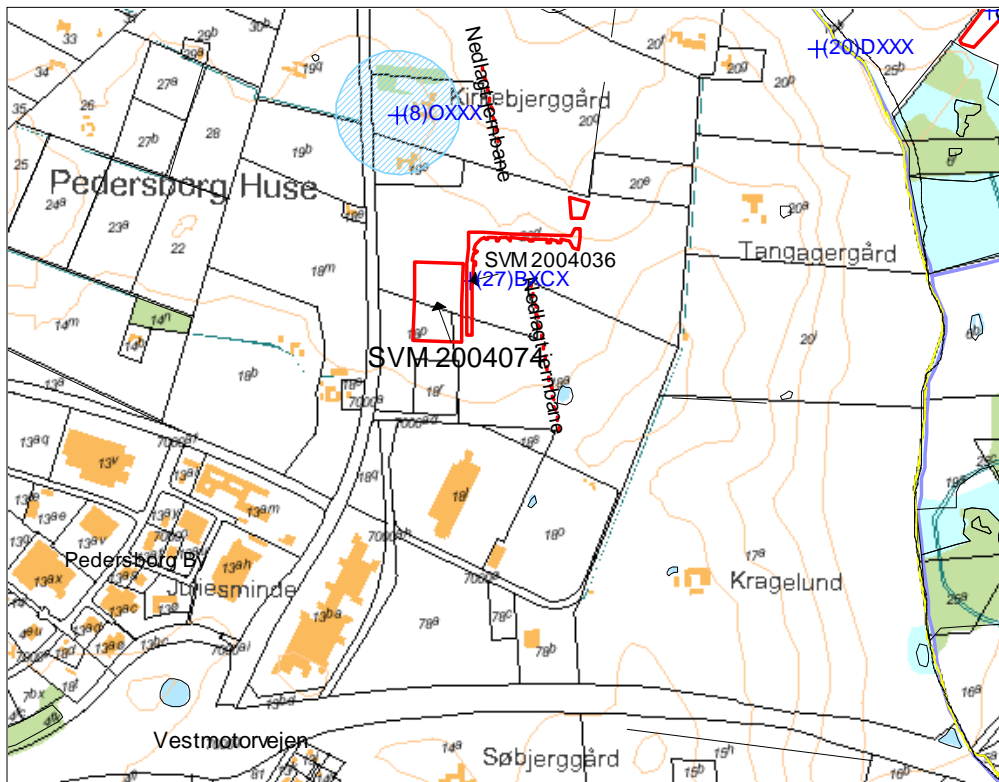
Ved undersøgelsen deltog stud. mag Mette Madsen, som daglig leder fungerede Kirsten Christensen. Gravearbejdet blev udført med en Yarmar B50V på bælder med 1,5 m bred skovl, ført af Martin Ebbesen fra Jacobsen og Blindkilde. Vejret var koldt, klart og blæsende fra nord med lavtstående sol, som vanskeliggjorde iagttagelsesforholdene.

Mette Madsen har stået for retegningen i MapInfo samt alle indtastningerne af data.

Topografi, terræn og undergrund

Lokaliteten ligger mellem Holbækvej og Kirkebjerggårdvej, lige nord for Vestmotorvejen og Sorø (se kort næste side).

Terrænet er meget kuperet: mindre vådområder veksler med mindre plateauer. Undergrunden skifter meget, på den sydlige del er der groft gult grus, mens der på den nordlige del er gult ler. Generelt er undergrunden meget stenet. Muldlaget var allerede afrømmet med dozer, men i kanten af undersøgelsesområdet kunne der iagttages et muldrag på 20 – 35 cm's tykkelse.

SVM2004074 Kirkebjerggård SV: Undersøgelsesområdets beliggenhed

Målesystem

Horisontalt

Der er ikke udlagt et sammenhængende målesystem. I stedet er der udsat målepunkter med 20 m's afstand, som søgegrøfterne er indtegnet efter. Disse indmålingspunkter er indmålt af Bo Jensen fra H. Melkersen, Sorø, med totalstation i System 34 Sjælland. Desuden er omkredsen af de forskellige vådområder mellem søgegrøfterne opmålt med håndholdt GPS i med en usikkerhed på 5-6 m.

Vertikalt

Der er ikke foretaget egentlig nivellering af fladen. I stedet er udsat indmålingspunkter med 20 m 's afstand for at få en fornemmelse af det kuperede terræn. Det vurderes at den nødvendige afstand på 40 m var for stor til at give et reelt billede af det kuperede terræn.

Udgravningsmetode

Muldlaget var fjernet med dozer inde undersøgelsens start og lagt i en stor dyng mod vest. Dozerens kørespor plus det skiftende vejr havde sløret fladen, så det var nødvendigt at afrømme til top af ren råjord i 3 paralleltliggende ca 4 m bredde søgegrøfter. Søgegrøfterne blev så vidt muligt lagt henover højningerne og de flade plateauer, mens de fugtige og vandfyldte lavninger blev undgået. De fremkomne fyldskifter blev med det samme streget op med skovl. Efter udlægning af målepunkter blev fladen dernæst indtegnet i målestoksforholdet 1:100. Fyldskifterne blev fortløbende A-nummeret begyndende med A1, A2 osv. Dernæst blev de fleste anlæg snittet med spade efterfulgt af en beskrivelse mht. form, indhold og funktion.

Undersøgelsens resultater

Der er undersøgt 3 søgegrøfter i ca. 4 m's bredde med en samlet længde på 340 m, hvilket giver et undersøgt areal på 1360 kvm af de ca. 10.000 muldafrømmede m². Der blev undersøgt 26 anlæg fordelt på 10 gruber, 6 stolpehuller, 3 kogestensgruber/ildsteder, 3 stenspor, 2 vådområder, 2 moderne nedgravninger. Der blev ikke fundet genstande i de snittede anlæg, men de fleste er så homogene i fylden, at de må være forhistoriske. Anlægsbeskrivelserne fra denne undersøgelse ligner anlægsbeskrivelserne fra den tidligere undersøgelse (SVM2004036) og anlæggene tilhører formodentlig samme bebyggelsesaktivitet fra bronze-/jernalder.

Anlægssporene ligger især på den nordlige del af undersøgelsesområdet, især den nordøstlige del hvor terrænet er plant, samt på de nordvendte skråninger ned mod det flade plateau.

Fremtidigt arbejde

Der er ikke system de undersøgte stolpehuller og der var ikke fund i de snittede gruber, som kan datere bosættelsessporene. Det vurderes, at de undersøgte bosættelsesspor ligger så spredt, at det må være udkanten af bebyggelsen og der er derfor ikke grundlag for yderligere undersøgelse. Den forhistoriske bebyggelse synes på baggrund af denne og tidligere undersøgelser at skulle findes på højere liggende terræn mod øst og syd – evt. også mod nord.

Sydvestsjælland Museum 26. november 2004

Kirsten Christensen
Museumsinspektør, arkæolog

Anlægsliste

Anlæg	Type	Snit	Bemærkning	T	Fase
01	Grube	v-ø, 12 cm dyb, jævnt afrundet	Brungrå sandet ler med en del (ildpåvirkede) sten, homogen i øvrigt.	1	Bronze-/jernalder
02	vådområde	ikke snittet	Opfyldt med sortbrun tørveholdig ler, samt en del sten.	1	Bronze-/jernalder
03	stenspor	v-ø, 10 cm dyb, jævnt afrundet bund og sider	Gråbrunt muld	1	Recent
04	stenspor	ø-v, 10 cm dyb, jævnt afrundet bund og sider	Brungråt leret muld	1	Recent
05	Stolpehul	ø-v, 10 cm dyb, jævnt afrundet bund og sider	Gråbrun, kompakt, sandet ler med småsten.	1	Bronze-/jernalder
06	Grube	v-ø, >35 cm dyb, jævnt afrundet bund og sider.	Gråbrunt leret sand, homogen, fortsætter udenfor feltet.	1	Bronze-/jernalder
07	Kogestensgrube	n-s, 15 cm dyb, jævnt afrundet bund og sider	Mørk brungrå trækulsholdig ler med ildpåvirkede sten.	1	Bronze-/jernalder
08	Bund af kogestensgrube	ikke snittet	Mørk brungrå trækulsholdig ler med ildpåvirkede sten.	1	Bronze-/jernalder
09	Grube	s-n, 30 cm dyb, jævnt afrundet bund og sider.	Brungråt leret, let sand.	1	Bronze-/jernalder
10	Grube	s-n, 3-5 cm dyb, jævnt afrundet	Gråbrunt leret sand, let spættet med undergrundsmateriale.	2	Bronze-/jernalder
11	Grube	s-n, 12 cm dyb med rundet bund.	Mørk gråbrunt leret sand med småsten, trækul og lidt brændt ler.	2	Bronze-/jernalder
12	Grube	n-s, 27 cm dyb med rundet bund.	Mørk brungrå let spættet sandet ler.	2	Recent?
13	Grube	ej snittet	Heterogen gult ler og gråbrun muld med en del sten.	2	Recent?
14	Stolpehul	n-s, 3 cm dyb med flad bund.	Lyst brungrå sand.	2	Bronze-/jernalder
15	Stolpehul	n-s, 20 cm dyb med rund bund.	Gråbrun let leret sand, let spættet med undergrundsmateriale.	2	Bronze-/jernalder
16	Stolpehul	n-s, 20 cm dyb med rundet bund.	Gråbrun, sandet, let leret, let spættet med u.g. materiale.	2	Bronze-/jernalder
17	Bund af kogestensgrube	ikke snittet	Mørk brungrå trækulsholdig ler med ildpåvirkede sten.	2	Bronze-/jernalder
18	Bund af grube	n-s, 5 cm dyb med flad bund.	Sandet gruset med en del småsten.	2	Bronze-/jernalder
19	Vådområde	ikke snittet	Mørk brun/grå tørveholdig ler med enkelte sten.	2	Bronze-/jernalder
20	Stolpehul	s-n, 12 cm dyb skrå sider.	Mørk brungul leret muld.	3	Bronze-/jernalder
21	Moderne nedgravning?	ej snittet	Mørk gulbrun heterogen leret muld.	3	Recent
22	Grube?	ikke snittet	Mørkgråbrun muldet ler.	3	Bronze-/jernalder
23	Pløjestrøbe	ej snittet		3	Recent

Anlæg	Type	Snit	Bemærkning	T	Fase
24	Stenspor	n-s, 12 cm dyb, jævnt afrundet bund og sider	Brungul leret muld	3	Bronze-/jernalder
25	Grube	ej snittet	Mørkt gråbrun muldholdig ler.	3	Bronze-/jernalder
26	Stolpehul	s-n, 3 cm dyb, plan bund rette sider	Mørkgråbrunt muldet ler	3	Bronze-/jernalder

Fundliste

Der blev ikke opsamlet fund ved undersøgelsen.

Tegningsliste

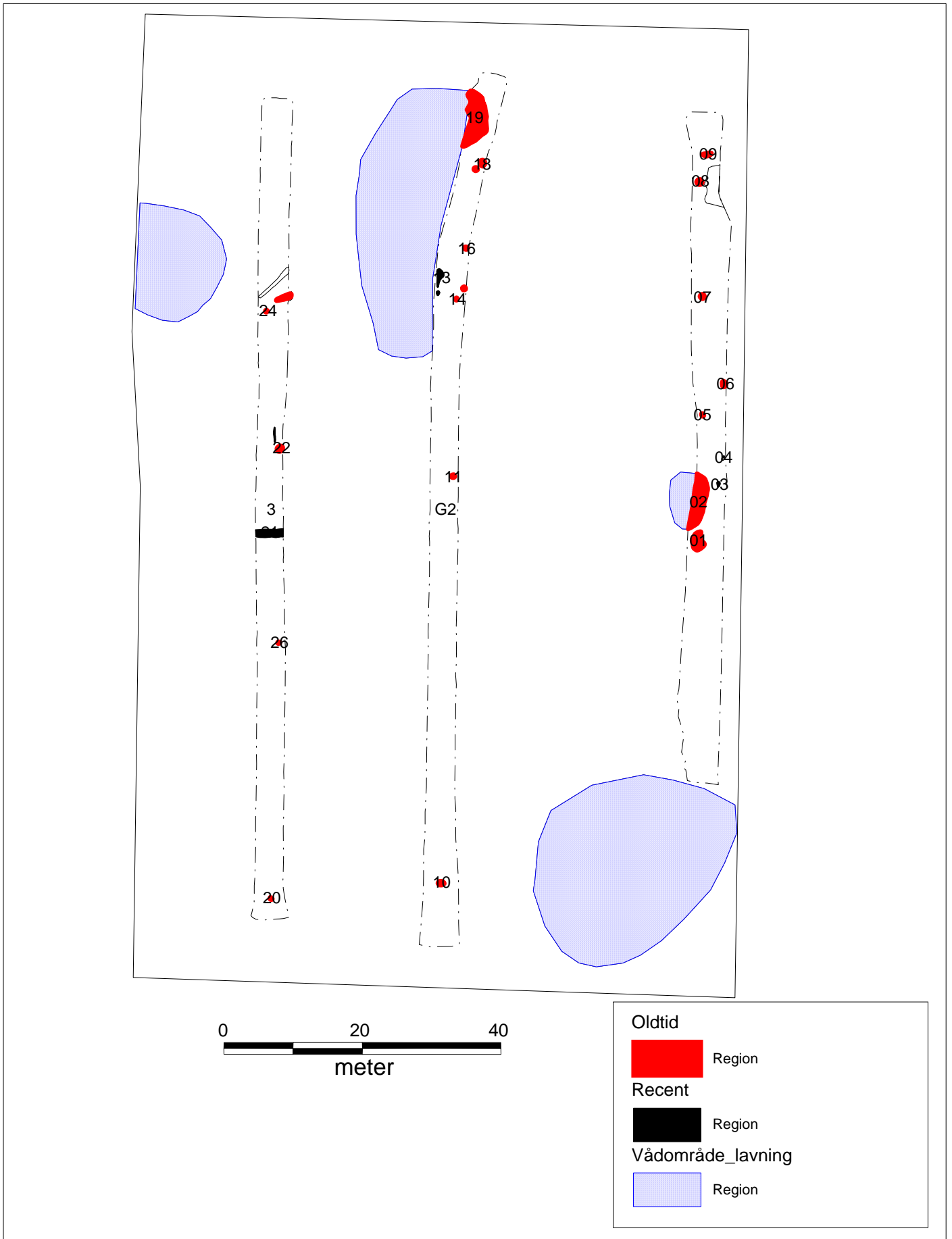
T-nr.	Type	Skala	Initialer
T1	Plantegning af søgegrøft 1	1:100	MM
T2	Plantegning af søgegrøft 2	1:100	MM
T3	Plantegning af søgegrøft 3	1:100	MM

Fotoliste

Optagelsesnr	Tekst	Dato	Fotograf
2004074D01	Udgravningsfeltet med lavning mod sø, set mod NV	24-11-2004	KC
2004074D02	Udgravningsfeltet med terræn, set mod vest	24-11-2004	KC
2004074D03	Fugtige lavninger mellem søgegrøft 2 og 3, set mod nord	24-11-2004	KC
2004074D04	Terræn på udgravningsfeltet set mod SV	25-11-2004	MM
2004074D05	Terræn på udgravningsfeltet set mod SSV	25-11-2004	MM
2004074D06	Terræn på udgravningsfeltet, set mod NØ	25-11-2004	MM
2004074D07	Terræn i søgegrøft 2, set mod N	25-11-2004	MM
2004074D08	Terræn fra søgegrøft 2, set mod NV	25-11-2004	MM
2004074D09	Terræn mod øst uden for undersøgelsesområdet, set mod øst	25-11-2004	MM

Liste over måledata

Pkt	X	Y	Z	MI_X	MI_Y
p97	-134449.91	115651.21	41.251	-134449.91	115651.21
p98	-134448.87	115691.15	40.322	-134448.87	115691.15
p100	-134450.45	115631.23	41.577	-134450.45	115631.23
p101	-134449.34	115671.18	40.336	-134449.34	115671.18
p102	-134448.33	115711.13	39.973	-134448.33	115711.13
p105	-134489.13	115608.24	41.812	-134489.13	115608.24
p106	-134488.4	115628.23	42.016	-134488.4	115628.23
p107	-134487.74	115648.2	41.837	-134487.74	115648.2
p108	-134487.16	115668.17	41.136	-134487.16	115668.17
p109	-134486.44	115688.11	40.496	-134486.44	115688.11
p110	-134483.84	115707.92	39.713	-134483.84	115707.92
p111	-134481.16	115727.7	38.933	-134481.16	115727.7
p112	-134480.33	115733.63	38.965	-134480.33	115733.63
p113	-134513.63	115612.76	41.14	-134513.63	115612.76
p114	-134512.93	115632.73	41.52	-134512.93	115632.73
p115	-134512.34	115652.7	41.808	-134512.34	115652.7
p116	-134512.07	115672.65	41.505	-134512.07	115672.65
p117	-134511.85	115692.63	40.608	-134511.85	115692.63
p118	-134511.16	115712.57	39.515	-134511.16	115712.57
p119	-134510.58	115730.54	39.098	-134510.58	115730.54

SVM2004074 Kirkebjerggård SV Bilag 1. Fordelingen af anlæg

2004074D01.JPG

2004074D02.JPG

2004074D03.JPG

2004074D04.JPG

2004074D05.JPG

2004074D06.JPG

2004074D07.JPG

2004074D08.JPG

2004074D09.JPG